

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ СИСТЕМИ

Л.В. Страшинська

Рада з вивчення продуктивних сил України НАН України

В.Г. Цишевський

Національний університет харчових технологій

Посилення процесів глобалізації вимагає всебічного врахування вітчизняними підприємствами харчової промисловості тенденцій розвитку світової продовольчої системи, яка в аграрному секторі стала основною рушійною силою і результатом розвитку продуктивних сил всіх країн.

Світова продовольча система (СПС) формується в результаті інтенсифікації міжнародної кооперації і поділу праці, взаємодії і глобалізації національних товарних систем у сфері виробництва і продажу продовольства. Проте формування СПС не тільки не ліквідує, але в певній мірі сприяє посиленню нерівномірності розвитку національних продовольчих систем, оскільки конкуренція і поділ праці виносяться на глобальний рівень.

Враховуючи вказані тенденції, Україні, як державі, котра розбудовує підвалини сучасної ринкової економіки, слід визначитись зі своїм місцем у світовій продовольчій системі, що вимагає осмислення особливостей розвитку вітчизняних підприємств галузі, визначення впливу на них світового ринку продовольства, вироблення знань як про тенденції подальшого розвитку СПС, так і конкретних галузей і підприємств, що виробляють харчові продукти. Необхідно визначити ті перспективні сегменти галузі, які здатні вивести та утримати вітчизняну харчову індустрію на передових інноваційних, техніко-технологічних та економічних позиціях в світі, враховуючи виробничий і експортний потенціал галузі, питома вага якої в продовольчому комплексі колишнього Союзу становила 23%, в т. ч. по

виробництву цукру з буряків – понад 50%, рослинної олії – 30, харчової солі – 52, м'ясних продуктів – 28, молочної продукції – 23, кондитерських виробів – 24%.

Без визначення зазначених пріоритетів вітчизняна харчова промисловість може залишитися в числі аутсайдерів світового продовольчого ринку, виконуючи тільки обслуговуючі функції забезпечення сировинними ресурсами, залишаючись осторонь еволюційних процесів. При цьому необхідно створити власне товарне “обличчя” галузі, на зразок таких відомих явищ, як “російська ікра”, “голландський сир”, “німецьке пиво”, “англійський чай”, “бразильська кава” тощо.

Прагнення більшості країн до участі у світовому розподілі і перерозподілі прибутків диктує вибір шляхів подальшого розвитку – або масове виробництво дешевих товарів, що в сучасних вітчизняних мінливих економічних умовах неможливо в короткий термін, або створення виключного оригінального продукту, прибутковість якого, з одного боку, буде сприяти наповненню державного бюджету та розвитку підприємств, а з іншого – створювати позитивний імідж вітчизняної харчової індустрії.

Досягнення цієї мети можливе за умови всебічної підтримки держави та визначення концептуальних положень реформування галузі при обов'язковому дотриманні як загальнодержавних інтересів та забезпечення продовольчої безпеки держави, так і урахуванні запитів різних суб'єктів господарювання і власних споживачів.

Невирішеність зазначених проблем може призвести до того, що країна буде приречена на постійне перебування серед країн, співпраця з якими супроводжується постійним високим ризиком, що уповільнює інтеграцію в світову продовольчу систему, не дає повністю розкритися національному потенціалу галузі.